

Zpravodaj

Ročník 11 - č. 1/2025

Vážení spoluobčané,

První tři měsíce roku 2025 jsou za námi a já Vás chci informovat o dění v našich obcích.

Průjezdem Olešky každého upoutá stavební ruch na budově Základní školy, kdy práce pokračují velmi intenzivně. Byla zateplena střecha, sejmulý se stávající tašky, vložila se skelná vata a folie a střešní krytina se opět vrátila zpět. Do střechy byly zabudovány střešní okna, jedno velké kulaté okno je nově vytvořeno ve štítě směrem k Nučicím. V tomto podkroví (bývalá půda) bude umístěna aula, kde se bude vyučovat hudební výchova a kreslení, dále zde bude umístěna ředitelna a kabinet. O poschodí níže, v 1. patře jsou umístěny dvě učebny, sborovna a zázemí pro učitele. V tomto prostoru bylo posunuto schodiště, původní bylo vybouráno. V přízemí, v části bývalého bytu je vybudována šatna a jídelna, v přístavbě je připravený prostor pro výdejnu jídla. Na zahradě byly zbourány kůlny a na jejich místě již byl osazen nový septik a nádrž na dešťovou vodu. V současné době se staví lešení okolo celé budovy, ozdobné prvky na fasádě budou zachovány.

Ministerstvo školství vyhovělo žádosti obce Oleška a 19.3.2025 byla Základní škola Oleška, příspěvková organizace zapsána do rejstříku škol a školských zařízení s účinností od 1.9.2025, IČO: 22 649 123. Ve čtvrtek 10. 4. 2025 proběhl zápis do prvních a vyšších ročníků do ZŠ v Olešce. Rovněž v tento den proběhl zápis pro děti s odkladem školní docházky do přípravné třídy. K zápisu se dostavilo 20 dětí, zájemců do 1. třídy, 6 dětí, zájemců do přípravné třídy, 2 děti, zájemci do 2. třídy a 2.děti, zájemci do 3. třídy.

Na úterý 29.4.2025 je vypsán náhradní termín přijímacího řízení k základnímu vzdělávání na malotřídní ZŠ v Olešce. zs.oleska@seznam.cz

V úterý 6.5.2025 proběhne zápis do MŠ v Olešce. Na všechny děti se moc těšíme a paním učitelkám z MŠ děkujeme, že krásně vyzdobily prostory zápisu pro děti do ZŠ v Olešce.

Rovněž na Bulánce práce na stavbě nového obecního domu, hasičárny, utěšeně pokračují. Byly vybagrovány a vyzděny základy, položena základní deska a nyní se zdí hrubá stavba.

V březnu obec Oleška zakoupila traktor KUBOTU od firmy Vobosystém s.r.o. z Uhlířských Janovic. Traktor byl pořízen za 1 629 380,- Kč, bez DPH, ze SZIF jsme obdrželi dotaci na pořízení tohoto traktoru ve výši 739 118,- Kč, bez DPH. K traktoru jsme pořídili radlici a budeme přikupovat tahač kontejneru.

Podali jsme žádost o dotaci na opravu kapličky v Krymlově. Během měsíce se dozvíme, zda jsme byli úspěšní.

V březnu jsme vysadili 20 ovocných stromů na stezku mezi Oleškou a Bulánkou a Oleškou a Krymlovem, na začátku stezky u Olešky byl opraven a natřen altán, který je hojně využíván dětmi z MŠ, ale i místní mládeží.

V lednu letošního roku jsme měli posezení s harmonikou, v únoru se děti pobavily na dětském maškarním karnevalu, v březnu pořádali hasiči z Bulánky svůj tradiční ples. V dubnu se můžeme těšit na dětské velikonoční dílničky do Krymlova, rovněž v dubnu proběhne v Krymlově koncert dechové hudby Věnovanka. Během dubna se uskuteční v každé obci svoz velkoobjemového odpadu. Již tradičně se můžeme těšit na Olympijský běh do Krymlova a na začátku letních prázdnin, nás přivítají organizátoři v Olešce na dětskou akci „Bláznivá škola“.

Hezké jarní dny Magdalena Vlasáková

Milí čtenáři,

rádi bychom vám přiblížili, co se děje v naší mateřské škole. Věříme, že mateřská škola je místem nejen k hraní, ale také důležitým prostorem pro učení a vzdělávání našich nejmenších. Naše školka nabízí dětem bohatý program, který zahrnuje celkový rozvoj dítěte.

V mateřské škole se zaměřujeme na to, abychom děti připravili na úspěšný přechod z mateřské školy do první třídy. Učíme je, jak se správně chovat, dbát na bezpečnost, a také na základní hygienické návyky. Podporujeme děti v tom, aby se staly dobrými kamarády a vychovávali z nich slušné a respektující jedince.

Na první pohled možná vypadá, že si ve školce „jen hrajeme“, ale při didaktických hrách rozvíjíme kompetence k učení, řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, činnostní a občanské. Zaměřujeme na to, aby se děti nejen bavily, ale také se naučily důležité základní dovednosti potřebné pro každodenní život. Věříme, že tyto dovednosti posilují jejich samostatnost a zodpovědnost, což je klíčové pro jejich budoucí úspěch.

Zaměřujeme se také na celosvětový problém s fyzickou kondicí dětí a mladých lidí, která je na katastrofální úrovni. Bohužel už i u malých dětí se objevuje obezita a sní spojené zdravotní a pohybové problémy. Proto dbáme na pravidelný pohyb v naší mateřské škole. Děti každé ráno mají pohybovou chvilku, při které rozvíjíme jejich obratnost, rychlost, vytrvalost a sílu, pomocí nejrůznějších her a technik. Z hlediska naší praxe pozorujeme značné zhoršení pohybu v přirozeném prostředí jako je les louka a různé terénní nerovnosti. Proto každý den dopoledne chodíme, se školou mino areál školy a podporujeme děti v přirozeném pohybu. Odpoledne s dětmi chodíme na zahradu školy, kde s dětmi na herních prvcích rozvíjíme jejich obratnost.

Stejně tak se snažíme jít s dobou a zapojujeme i moderní přístupy k učení. Práce s digitálními technologiemi je v naší školce už běžnou součástí vzdělávacího programu. Děti se učí, jak správně zacházet s různými zařízeními, což je pro ně nejen zábavné, ale také přínosné. Na 3-panelu se například seznamují se základy programování a logického myšlení. Tyto dovednosti jsou v dnešním světě stále důležitější a pomáhají dětem rozvinout kreativní a analytické schopnosti. Programování robotů. Jedním z oblíbených prvků našeho programu je programování robotů. Děti se učí, jak ovládat a programovat malé roboty, což rozvíjí jejich technické dovednosti a povzbuzuje je k týmové spolupráci. V tomto procesu se naučí řešit problémy a hledat inovativní řešení. Mikroskopy a zkoumání přírody. Dalším zajímavým prvkem jsou mikroskopy, které umožňují dětem prozkoumávat svět kolem sebe zcela novým způsobem. Skrze ně mohou objevovat detaily, které jsou lidskému oku obvykle skryty. Toto zkoumání přírody podporuje zvědavost a zájem o vědu, což je pro budoucí vzdělání velmi důležité.

A v neposlední řadě dbáme i o naše pedagogické zdokonalování. I my jako pedagogové si uvědomujeme, jak je důležité jít s dobou. Proto pravidelně navštěvujeme vzdělávací kurzy, abychom mohli dětem nabídnout to nejlepší.

Dětem vytváříme nové, vzdělávací pomůcky, které přispívají k rozvoji v různých oblastech, co podporují jejich přirozenou zvědavost. Spolupracujeme i s jinými školkami zařízení. Jsme potěšeni velkým zájmem o absolvování praxe nových paní učitelek, což svědčí o příjemné atmosféře v našem zařízení.

Rodičům nabízíme individuální konzultace, které slouží jako nejčastější a nejefektivnější forma poradenství. Věříme, že komunikace s rodiči je nesmírně důležitá pro úspěšný rozvoj našich dětí.

Z činnosti Buláneckých hasičů

Již v listopadu absolvovalo 5 členů JPO Oleška strojnický kurz.

O víkendu 14. - 16.2. absolvovalo dalších 5 členů závěrečnou praktickou část kurzu k používání motorových pil v Zásnukách a okolních lesích. Této praktické části předcházela teoretická příprava, zakončená závěrečným testem.

Obec Oleška postupně vybavuje členy JPO nutným oblečením a výstrojí, tak aby se mohli účastnit zásahů a nebylo ohroženo jejich zdraví. V průběhu ledna přišly rukavice, obuv a helmy. V blízké době budou doručeny i zásahové obleky.

16.3. nám byl nahlášen požár lesa v Brníku. Naše jednotka však nebyla k hašení požáru povolána, jelikož zatím nemáme potřebné vybavení.

22.3. se ve Ždánické sokolovně uskutečnil již 11. Hasičský ples SDH Bulánka.

Skupinový vodovod JEKOZ a jeho projekty

Skupinový vodovod JEKOZ v současnosti zásobuje 16 obcí regionu kvalitní pitnou vodou:

Jevany, Kostelec nad Černými lesy, Nučice, Oleška, Výžerky, Zásmyky, Prusice, Ždánice, Štíhllice, Přehvozdí, Vitice, Doubravčice, Kozojedy, Vyžlovka, Kouřim, Drahobudice. Celkově tedy přivádí pitnou vodu pro cca 15tis obyvatel.

Hlavním zdrojem celého systému jsou vrty u Nučic a Výžerek, z nichž se voda čerpá do vodojemu Nučice odkud je voda dále dopravována do vodojemu (dále VDJ) Kostelec a vodojemu Krymlov a dále do vlastních vodojemů Jevany, Vyžlovka a Zásmyky (Sobočice) a přímo ve směru Oleška- Kouřim.

Doplňujícím zdrojem vody je přivaděč povrchové nádrže Vrchlice ve směru od Kutné Hory – Zásmyk nově dokončený r. 2020.

Vzhledem k deficitu zásobování pitnou vodou zejména v obdobích špičkových odběrů, platila několik let v systému vodovodu JEKOZ až do roku 2023 stavební uzávěra na nové přípojky. Celý systém, vybudovaný v 70. letech minulého století totiž již kapacitně nepostačoval, a navíc měl již svá nejlepší léta hodně za sebou. Voda sice zatím tekla, ale přestávala stačit, a hlavně celý systém již nebyl úplně provozně bezpečným zdrojem pitné vody.

Svazek obcí JEKOZ, jako vlastník skupinového vodovodu proto začal připravovat projekty pro Navýšení kapacity skupinového vodovodu a po etapách postupně řešit – vylepšovat nejkritičtější místa této vodárenské infrastruktury. Byla připravena studie celého systému, která poukázala na kritické body a následně zpracovány projektové dokumentace pro jednotlivé části/etapy.

Klíčovou otázkou bylo zajištění financování projektů. Od roku 2020, všechny napojené obce přistoupily na velice solidární poskytování každoročních investičních příspěvků pro obnovu skupinového vodovodu, každoročně tak obce dotují projekty cca 2,5 mil Kč celkově. Nemałym příspěvním je i nájemné od provozovatele vodovodu – Energie AG Kolín a.s. (aktuální výše 7 mil Kč/rok). Svazek obcí založil fond obnovy VH majetku, kam všechny tyto prostředky shromažďuje pro realizaci projektů. Zásadním zdrojem financování jsou samozřejmě dotační prostředky, které se daří průběžně získávat ať již z fondů krajských, národních či evropských dotací.

V současnosti realizované projekty představují cca 100mil. Kč investiční náklad a míra dotace se pohybuje mezi 60-70%, na každou etapu je řešena dotace samostatně dle postupu přípravy projektů.

Za tím vším je obrovská mravenčí práce realizačního týmu od vedení svazku obcí, přes projektovou manažerku, tajemníka svazku a starostů až po projektanty, realizační firmy, provozovatele, technické dozory atp.

Díky těm všem již v roce 2024 mohla být stavební uzávěra na vodovodní přípojky zrušena a jednotlivé etapy díla jsou již dobře patrné i při pohledu občana. Cíl stavebního ruchu zejména letos vládne na obou VDJ – Nučice a Krymlov i na vodních zdrojích v Nučicích a Výžerkách. Vodní zdroje jsou již v podstatě dokončena a napojeny, jen N4A ještě čeká na instalaci nového čerpadla. VDJ Nučice – je hotova nová nádrž vodojemu, uvnitř provozního objektu pak dokončeny stavební práce, probíhá rekonstrukce elektrořízení a převystrojení technologie. Následně bude sanována původní nádrž, zateplena a obnovena fasáda objektu, vnější plochy a na střechu instalována nová Fotovoltaická elektrárna pro pohon technologie.

Na VDJ Krymlov je připraven základ pro betonování nové nádrže a následně proběhne oprava stavební i technologické části objektu, sanována původní nádrž. Přivaděč k VDJ Krymlov je v podstatě hotov včetně nové armaturní šachty a propojení pod silnicí na stávající řad.

Děkujeme všem občanům a sousedům v blízkosti staveb za trpělivost při realizaci, které vždy obnáší dočasnou zátěž svému okolí. Jsou to stavby, které přinesou užitek Vám všem!

Celý článek najdete na stránkách www.oleska.cz

Události v obci

- 18.4. velikonoční oldies party v Krymlově
- 19.4. velikonoční dílna v Krymlově
- 19.4. svoz velkoobjemového odpadu Oleška, Krymlov
- 22.4. začnou v Olešce probíhat postupně výměny vodoměrů
- 23.4. uzavření OÚ, zásilkovny, PPL a DPD
- 26.4. koncert dechové hudby Věnovanka v Krymlově
- 28.4.–30.4. přechodná úprava provozu na pozemních komunikacích v Olešce
- 30.4. pálení čarodějnic
- 6.5. zápis do MŠ v Olešce
- 10.6. pořadáme zájezd do divadla na Letní scénu výstaviště Holešovice na komedii s Bobem Kleplem „Lovci bobrů“
- 18.6. olympijský běh v Krymlově
- 27.5. svoz nebezpečného odpadu
- 5.7. „Bláznivá škola aneb Co se ve škole nesmí“ v Olešce

KRYMLOV 26.4 2025 14 hod

Středočeský kraj

Jaro v kronikách a letní čas

1878

Dne 26.března vyhořela ve Volešci stodola Václava Vedrala č.64 jak oheň povstal neznámo.

Dne 8.června 1879 na den Nejsvětější Trojice po nesnesitelném vedru se k večeru asi o půl páté hodiny přihnala strašná bouře z průtrží mračen, která nesmírných škod obzvláště na lukách způsobila. V tomto týdnu po Božím Těle odpoledne přišla druhá ukrutná bouře, začalo pršet, silný déšť se lil až do soboty do večera neustále z oblak, což mělo za následek, že všechny prameny se rozvodnily a všude síla vody v polích stála a mnoho škody nadělala.

1881 1. června založen sbor dobrovolných hasičů.

1896 Dne 21.června 1896 byl odbýván ve Volešci Župní sjezd hasičů župy Lipanské. Ráno mše sv. a po ní promluva k hasičům. Po Službách Božích svěcení nové stříkačky před chrámem Páně, potom vítání sborů hasičských dostavivších se ke sjezdu, počtu asi 30 jednot bylo buď hromadné nebo deputací zastoupeno. Vesnice byla slavnostně zkrášlena prapory, věnci na domech a někde i nápisy případnými, také postaveny byly 2 brány asi se strany západní a východní. Po schůzi odpoledne odbýváno veřejné cvičení na návsi a pak koncert v hostinci Václava Šmejkalů číslo domu 21, velitelem sboru hasičského ve Volešci byl toho času Jan Pokorný číslo domu 16.

1897 Volby do říšské rady nová kurie volební.

Dne 5. dubna 1897 vydal ministr Badem jazykové nařízení o zavedení úřední řeči české u úřadů, kterážto nařízení vyvolalo veliké bouře ve sněmovně říšské se strany německých poslanců, a bouře ty, které neustávaly měly za následek uzavření říšské rady 3. června 1897. Tento rok zkoušeti bylo českým obyvatelům v německých městech pronásledování zvláště v Žatci byl dům českého besedního domu útokem německých zuřivců vzat a uvnitř místnost spolková i s obrazem Jeho veličenstva císaře a krále Františka Josefa I. Zapálen. Na to i v Praze na začátku prosince vznikly bouře v Praze kde pouliční lid odvetu za pronásledování svých krajanů začal útočit proti německým některým domům, které německými nápisy byly pleněny a musilo býti prohlášeno stanné právo a vojsko ulice pražské obsazeny a procházeny.

Oheň: V noci z 5. června vypukl oheň v Brníku v č.d. 26 u Josefa Vaška, vulgo Pláteníka, který strávil jen střechu tohoto domku. Dne 6.června dopoledne vypukl oheň ve Volešci v tak zvaných Kateřinkách č.49 u Františka Kůžely a strávil střechy tohoto domku i u vedlejšího č.99.V časným zakročením hasičů byl 7.3.1901 posvěcen missionární kříž na hřbitově

Na památku Milostivého léta sázeny na hřbitově stromky a sice před kříže na prostřední cestě kulovité akáty, u cesty za křížem americké doušky.

I oheň omezen. 1902 18.března v noci vypukl oheň na střeše hájovny v Brníku č.48, oheň byl omezen jen na toto stavení a jen vršek domu byl poškozen.

Dne 24 května vypukl v Krymlově u Ferstrů č.8 oheň, strávil krytbu jednoho stavení.

Týž den bylo také křesťanské cvičení v Krymlově u kapličky – a místní hospodský Jan Šindýlek a zároveň mistr tesařský měl taneční zábavu a tu prý se vyjádřil, když

byl upozorněn, že se nemá hráti v čas služeb božích u kapličky, že on musí z hospody platit a kněz že nic neplatí.

1903 9.4. Na večer vypukl oheň na Bulánce čp.40 a strávil střechu domu. (Josef Procházka a Barbora roz. Zoblová.)

1904 20.5. Oheň na Bulánce čp.10 Emanuela Nováka-domkáře.

1908 V červnu vypukl v Bulánce neznámým způsobem oheň, jímž zničeny dvě stavení.

Za příčinou racionálního využívání denního světla, v letních měsících a úspory látek hořlavých zavádí se tzv. letní čas od 1.května do 30. září 1916, hodiny zařízené dle času dosavadního postrčeny o hodinu napřed.

Letní čas byl v říši znovu zaveden pro úsporu uhlí a denního světla za druhé světové války. V českých zemích (tehdy v Protektorátu Čechy a Morava) fungoval nepřetržitě od 1. dubna 1940 až do 2. listopadu 1942, dále pak od 29. března do 4. října 1943, od 3. dubna do 2. října 1944, a konečně od 2. dubna do již svobodného 1. října 1945. Dále pak od 6. května do 6. října 1946, od 20. dubna do 5. října 1947, od 18. dubna do 3. října 1948 a od 10. dubna do 2. října 1949. Na přelomu roku 1946 (1. prosince 1946–23. února 1947) byl zaveden také zimní čas, kdy byl čas posunut o jednu hodinu dozadu. Příslušné vládní nařízení bylo vydáno 27. listopadu, tedy čtyři dny před změnou.

Každoroční letní čas byl v Československu znovuzaveden v roce 1979 jako reakce na energetickou krizi způsobenou náhlým poklesem teplot (viz Uhelné prázdniny 1979). Ve Francii měl letní čas ušetřit elektřinu ve formě 300 000 tun ropy, takže i v Československu byl pro dobré zkušenosti občanů ve Francii přijat. Po několika letech se ustálilo pravidlo, podle kterého se letní čas zaváděl poslední březnový víkend (v noci ze soboty na neděli) a končil poslední zářijový víkend.

Od roku 1996 je letní čas o jeden měsíc delší (tak jako v Británii a Irsku v dřívějších letech) – trvá až do posledního víkendu v říjnu, čímž je letní čas zaveden po větší část roku než čas pásmový. Tato změna byla provedena v celé Evropské unii (tehdy mimo Portugalsko), takže se jí přizpůsobilo i Česko.

Havránková Monika

Přihlášky:

Více info na:

<https://www.olympijskybeh.cz/zavody/krymlov-2025>

Koutek přírody

V minulém čísle jsme se zabývali činností a předpovědi rostlin na průběh počasí, čili Floru.

Nyní bych tuto činnost rozšířil na Faunu čili zvířata.

Jaké bude počasí? Pozorujte chování zvířat, ona vám to prozradí.

Při plánování aktivit v přírodě je jedna z nejdůležitějších otázek „Jaké bude počasí?“

Můžeme zkoumat satelitní snímky z meteorologických satelitů a radarů, můžeme pozorovat mraky na nebi...nebo se zeptat samotné přírody a jejich zkušených obyvatel. Co vám o vývoji počasí prozradí zvířata?

Když jsme se my lidé, přestěhovali z venkova do velkých měst, tak tak jsme hodně znalostí o přírodě prostě zapomenuli. Už jsme je nepotřebovali. Zajímá vás, co všechno naši předci z chování zvířat dokázali poznat?

Nabízím vám velkou hromadu příkladů, které vám to ukáží.

Následující text je starý jeden a čtvrt století a pochází z knihy vydané v roce 1898. Co tehdy lidé, žijící v kontaktu s přírodou, dokázali z chování zvířat poznat?

Mnohá zvířata předpovídají změnu povětrností svým chováním.

Mravenci upevňují před deštěm své hradby, ucpávajíce v nich veškeré skuliny.

Brouk vodomil před deštěm bez pohnutí spočívá na dně.

Ptactvo vede si různě:

Vrabeц je ku změně počasí lhostejným, nedbaje ani deště, ani zimy. Již příbuzná jemu pěnkava zahradní jest mnohem lepším „prorokem“. Bezpečná známka svědčící o proměně jest hlasitě „jirk...try“ u pěnkavy

Rehek domácí, muchář, blíží se obydlené části stavení, jakož vlaštovky před bouří vnikají až do světnic i chlévů. Honice se nízkým letem za potravou, poukazují též na deště nebo bouří.

Holubi navracejí se k budníku. Slepice ztichnou a shlukují se v jeden tlum pohlížejíce smutně a bázlivě kolem. Pouze husy a kachny se radují, najmě husy hlasitě projevují svou nadějí v deště.

Některé ptactvo v kleci umlká, jiné dvojnásob prozpěvuje jako slavík sedmihlásek, křepelka.

O ptactvu, jenž venkovský lid nazývá „hluchými“, praví starý rolník, že zpívá jenom tehdy, bude-li hezky. Venkovan zná „hluché“ pěnice, „hluché“ lindušky, „hluché“ čermáčky.

A má dobře! Linduška v nečasě nezpívá a tou dobou, není-li právě hluchá, jest aspoň němá!

Dravé ptactvo vůči změnám jest velmi citelné. Mdle vede si neb odpočívá luňák, káně, krahujec v nižším větroví hustých korun.

Ze čtvernožců pes provokuje kousáním a polykáním trávy, což arci mnohé štěně činí bezdůvodně, a pes stářím otupělý na místě medicíny. Zkušený člověk dobrým prorokem nazývá otlého štětinače, jenž chrochtá a dobývá se z chlívka před deštěm.. Myslivec rozumí kolčavě, jež před nečasem vychází na lup, sadať postihne kunu na třešni.

Každé zvíře očekávajíc změny nepohody, vrozeným sobě způsoben hledí se zabezpečit před pohromou a hladem. Z ostatního tvorstva poukázati lze ne známou rosničku, kapry troucí se před bouří, na nápadnou hojnost užovek a zmijí v počasí dusném, naopak v obratu příznivém na množství zemních mloků.

Tak dí Vlastenecký poutník Svatováclavský, rok vydání 1898.

Vliv budoucího počasí na chování zvířat ale není jen otázkou dávné lidové moudrosti. Vědci to samozřejmě zkoumají i dnes. A co například dokázali zjistit?

Jedním ze zvířat, které dokáže výborně předvídat počasí je sova. Jistá studie z roku 2020 zjistila, že se přesnost jejich předpovědi počasí pohybuje kolem 95-98%. Vývoj počasí se u nich dá poznat podle hlasitosti jejich křiku, čím křičí hlasitěji, tím bude další den horší počasí.

Výborní „meteorologové“ jsou i veverky. Podle studie z roku 2018 blížící se deště mění jejich chování a předpověď špatného počasí na následující den je nutí hledat bezpečný úkryt.

Pokud bydlíte ve městě a nemáte i zahradu plnou zvířat, tak vám asi nic z toho stejně nepomůže.

Ve městě jsme se odřízli od přírody a od života divokých zvířat.

Takže stejně nakonec kouknete z okna na mraky, podíváte se na nejnovější předpověď počasí na mobilním telefonu a budete jen doufat, že to tentokrát konečně odhadnete dobře. Budu vám vtom držet palce, ať vám to vyjde.

K porovnání k dnešku:

Ztracené věci prý mají cenu stokrát větší

Panská láska a dubnový sníh za mnoho nestojí

Když v lednu včely vyletují to ne dobrý rok

Svítlí-li slunce na Hromnice, bude zimy o šest neděl více

Kolik březnových mlh tolik lijavců v roce

V únoru když skřivan zpívá velká zima potom bývá

Na horký květen přichází suchý červen

Přílohy: rehek domácí, pěnkava zahradní, brouk vodomil

Příjemné jaro přeje Číman

Kutnohorské hornické povídání (I)

Kutná Hora, památkový klenot, zapsaný na Seznam světového dědictví UNESCO v roce 1995, pro nás místo téměř „za humny“, které je možno navštěvovat opakovaně a stále je co objevovat. Neboť, pokud by někoho „unavily“ nesčetné památky, tak přírodou kolem Kutné Hory např. vedou naučné Stříbrné stezky: jižní, údolím Vrchlice a Bylanky, s možností návštěvy geoparku, a severní pak po kopcích nad městem („Kaňkovská“). Tu je možno spojit i s návštěvou renovované rozhledny na Kaňku – Havířské boudy. K tomuto městu s dlouhou a slavnou historií, ve středověku druhém nejvýznamnějším po Praze, mám mimořádný vztah, a to nejen v souvislosti s bývalou profesí. Téměř každoročně zde uskutečňujeme naše rodinné předvánoční, či novoroční procházky, neboť i manželka si město plné památek a malebných výhledů rovněž velmi oblíbila. Při jeho návštěvách nasávám pro mě specifickou atmosféru a v představách se vracím o několik staletí zpět. Ocitám se v centru rušného středověkého hornického města s desítkami dolů, množstvím hutí, kováren a dalších provozů souvisejících s důlní činností. Myšlenky samozřejmě sklouzávají i k otázkám, jak se tehdy žilo jeho obyvatelům. Nemám na mysli popíjení se zábavným společníkem a bouřlivákem Mikulášem Dačickým z Heslova (*1555 - +1626), spisovatelem a kronikářem té doby, a dalšími měšťany a kverky (soukromí těžaři - majitelé dolů) v nějaké krčmě, což by také bylo velmi zajímavé. Bývalá profese se ale nezapře a v myšlenkách mě to táhne mezi prosté horníky a hutníky. To však znamená vrátit se ještě o jedno, či až dvě století zpět, kdy kutnohorské doly byly v plném rozkvětu. Tehdejší hornický život byl pro nás nepředstavitelně těžký a o povídání na toto téma bych se chtěl se čtenáři Zpravodaje podělit. Neboť psát o návštěvě takových památek, jako např. pozdně gotického Chrámu sv. Barbory, chrámu Nanebevzetí Panny Marie, Vlašského dvora, Hrádku, nebo Kostnice v Sedleci a dalších, si myslím, že by bylo pouze „nošení dříví do lesa“. Pokud se vrátíme k navozenému tématu, začal bych řečnickou otázkou: „kdo ještě nenavštívil obnovenou, středověkou muzejní štolu sv. Jiří, aby se alespoň velmi okrajově seznámil s prostředím, ve kterém si zajišťovali živobytí středověcí horníci“? Štola byla ražena na oselském žilném rudním pásmu s proslulým dolem Osel. Návštěva štoly je součástí jednoho z prohlídkových okruhů Českého muzea stříbra, umístěného na Hrádku, nalézajícího se zhruba na poloviční cestě mezi Chrámem sv. Barbory a Vlašským dvorem (středověké královské mincovny).

Vzhled středověké Kutné Hory byl podstatně jiný. Město („Kuttenberg“) vznikalo zpočátku živelně, spojením několika hornických osad, které byly situovány v bezprostředním v sousedství stříbrných dolů. Nakonec, i pod samotným Chrámem sv. Barbory se nalézá část podzemí bývalého nejbohatšího stříbrného dolu Osel. Osady se rozrostly jako houby po dešti koncem 13. století, kdy zprávy šířené o nových nálezech bohatých stříbrných žil vyvolaly již tehdy „stříbrnou horečku“, historiky označovanou jako „sběh ke Kutné Hoře“. I samotný Chrám sv. Barbory, jehož výstavbu zahájili kutnohorští patriciové až r. 1388, vypadal v ještě v polovině 16. století, kdy těžba stříbra již upadala, dosti odlišně. Jeho výstavba probíhala po etapách a během nich docházelo k častým změnám architektonického i dispozičního pojetí. Současná podoba chrámu je až z přelomu 19. a 20. století. Dobře opevněný byl zpočátku především Vlašský dvůr – královská mincovna.

Ale i tak, ještě za vlády Jana Lucemburského i císaře Karla IV přebývaly královské návštěvy v sousedním Sedleckém klášteře. Vlašský dvůr byl pro tyto účely využíván až od doby krále Václava IV. Trochu jsem zde odbočil od zamýšleného tématu, ale chtěl jsem navodit představu, jak asi mohl vypadat pohled na město z okolních kopců. Ty poskytovaly mnohem lepší výhledy než dnes, v té době nekraté lesními porosty, neboť nejbližší lesy byly již vykáčeny pro potřeby dolů, hutí a kováren. Do těchto pohledů by bylo nutno promítnout i dým vycházející z odvětrávaných šachet, kde se uplatňovalo „sázení ohněm“, ohnišť mnoha důlních kováren, ale především kouř valící se z hutních provozů. Je třeba si připomenout, že místní rudy obsahovaly síru, hodně arzenu a mnohé z nich bylo nutno před hutněním nejprve opakovaně vypražit. Při hutnění rud unikaly do ovzduší v kouřových plynech i další škodliviny jako olovo, zinek, antimon. Zmínit i všude přítomný smog jsem považoval za důležité, neboť i ten se podstatnou měrou podepisoval na zdraví horníků, kteří vyfárali k odpočinku ze studených, mokrých a začouzených šachet, „černých děr“. Na povrchu to proto kolikrát nebylo, co se dýchání týče, o mnoho lepší. Vždyť, když vidíme vyobrazení či sochu středověkého horníka, uvědomíme si jeho velmi hubenou postavu, popelavou tvář a výraz člověka, který nemá k souchotinám daleko. Při dnešní návštěvě několika zpřístupněných chodeb a jedné dobývky štoly sv. Jiří však budeme z uvedených nepříjemností vnímat maximálně vlhlo, místy stísněný prostor, tmu, ale také průvan. „Průvan“, jak by čerstvý vzduch středověcí horníci uvítali! Zajistit přijatelné větrání důlních prostor byl jedním ze stěžejních problémů, zejména při použití dobývací metody sázení ohněm, nebo při postupech do větších hloubek. Samozřejmě, největším nepřítelem práce havířů byla však voda. Ta také zapříčinila, že nejbohatší stříbrný důl Osel bylo nutno postupně opustit, když do něho roku 1516 voda pronikla ze sousedního, již dříve zatopeného dolu Čapčoch a zaplavila jeho spodní patra. V květnu 1541 pak při náhlém průvalu vod zahynulo 8 havířů. Jednalo se o důl hluboký neuvěřitelných cca 450 m, v té době nejhlubší v Evropě. Provoz na celém, nejslavnějším oselském pásmu byl pak zastaven mezi lety

1545 - 1550. Nejen k tomu se vrátíme v některém z dalších povídání, věnovaných středověkým Horníkům a kutnohorskému dolování.

Miroslav Šedina

